4325

Hoge commissaris te Djakarta (Van Bylandt) aan minister van Buitenlandse Zaken (Beyen) en minister zonder portefeuille (Luns), 16 dec. 1955

In mijn 861 wees ik naar aanleiding van de redevoeringen van president Sukarno in West- en Midden-Java op het ook voor de Nederlands-Indonesische betrekkingen bedenkelijke feit van het uitblijven van actie van de zijde der regering om de president in te tomen. De in genoemd telegram gerapporteerde vragen van het Masjumi-parlementslid Hindrosudarmo inzake de voorgenomen presidentiële tournee, bleven voor zover mij bekend, van regeringszijde onbeantwoord. In elk geval hadden zij in de praktijk geen enkel waarneembaar effect. Tijdens zijn reis langs de voornaamste plaatsen op Sumatra, Borneo en Zuid-Celebes trok de president in de vele door hem afgestoken redevoeringen de hoofdlijnen door van de door hem ook op Java gevoerde campagne voor de Indonesische eenheid zoals deze werd belichaamd in de proclamatie van de RI op 17 augustus 1945, waarbij de bestrijding van het imperialisme een der voornaamste onderwerpen was.

Hoewel de belangrijkste passages uit de verschillende presidentiële redevoeringen u reeds werden geseind moge alsnog duidelijkheidshalve een recapitulatie volgen van die uitspraken welke in het bijzonder betrekking hebben op de kwestie Nieuw-Guinea en de rol der imperialisten, waarvan Nederland weliswaar de zelden met name genoemde, doch in het kader der presidentiële redevoeringen voor een goed verstaander duidelijk voornaamste exponent.

[Volgt een recapitulatie van de door Sukarno op Sumatra, Borneo en Zuid-Celebes gehouden redevoeringen.]

Wij zijn dus in de paradoxale situatie geraakt dat in Nederland met een Indonesische delegatie onder leiding van de minister van BZ wordt gesproken over verbetering van de wederzijdse betrekkingen terwijl het staatshoofd een ongehoord felle campagne voert tegen Nederland en het beleid van zijn eigen regering.

Wij weten uit het verleden (Renville, RTC) dat Indonesië twee gezichten heeft en dat spel weet te spelen. Het wil mij voorkomen dat men er thans echter niet aan kan ontkomen om de Indonesische Regering op de ontstane situatie te wijzen en haar voor de keus te stellen zich al of niet openlijk te distanciëren van de recente uitingen van het staatshoofd waarvan het effect niet mag worden onderschat. Op zijn tournee heeft Sukarno immers vele honderdduizenden rechtstreeks en nog vele anderen via pers en radio beïnvloed.

Het gebruikelijke argument van de zijde van niet tegen presidentiële demagogie opgewassen kabinetten is steeds geweest dat de president behalve staatshoofd ook volksleider is en dat het moeilijk is hem als zodanig aan banden te leggen. Dit keer zal hiertegenover kunnen worden opgemerkt dat de president zelf met nadruk en bij herhaling heeft verklaard boven de partijen te staan en op te treden als dienaar van het volk en God, derhalve niet als politiek leider maar als staatshoofd.

Een en ander is voor mij aanleiding u te suggereren het optreden van president Sukarno ter sprake te brengen bij minister Anak Agung. Gaarne ontvang ik bericht of u het wenselijk acht dat ik deze kwestie ook opneem met Harahap als minister van Buitenlandse Zaken ad interim en zo ja, in welke zin.

Kenmerk: Van Bylandt 954.
©BuZa, archief BZ, ingekomen codetel. Djakarta 1955
http://resources.huygens.knaw.nl/indonesischebetrekkingen1945-1969/Nederlands-indonesischeBetrekkingen1950-1963/Document/19800